

Revízia Plánu rozvoja spôsobilostí: Nové priority pre Európsku úniu

Tomáš Lalkovič

Od roku 2008 vykonáva Európska obranná agentúra (EDA) v spolupráci s členskými štátmi pravidelné aktualizácie Plánu rozvoja spôsobilostí (CDP), ktorého súčasťou sú konkrétne priority pre smerovanie výskumu a vývoja v Európskej únii. Tieto priority rozvoja spôsobilostí fungujú ako kľúčová referencia pre rozhodnutia o vývoji a akvizícii vojenskej techniky na národnej úrovni a zároveň vytvárajú spoločný základ pre obranné plánovanie a spoluprácu členských štátov EÚ. Vstupmi pre definovanie priorít sú analýzy súčasných trendov a identifikácia spoločných nedostatkov, ktoré poskytujú Vojenský výbor EÚ (EUMC) a Vojenský štáb EÚ (EUMS).

Pozícia CDP v systéme obrannej spolupráce EÚ

Priority rozvoja spôsobilostí majú kľúčovú pozíciu v systéme obranných iniciatív EÚ. CDP na základe existujúcich trendov a potrieb identifikuje spôsobilosti, ktoré budú v blízkej budúcnosti rozhodujúce pre úspešné vedenie vojenských operácií. Nezávisle od CDP existuje aj Koordinované ročné hodnotenie obrany (CARD), ktoré naopak mapuje existujúce spôsobilosti členských štátov a identifikuje príležitosti na spoluprácu. Na tieto vstupy môžu nadväzovať projekty Stálej štruktúrovanej spolupráce (PESCO), ktoré ponúkajú členským štátom konkrétne príležitosti na spoločný rozvoj identifikovaných prioritných spôsobilostí. Financovanie spoločných obranných výskumných a vývojových projektov zabezpečuje Európsky obranný fond (EDF). PESCO projekty navyše pri spolufinancovaní cez EDF získavajú 10 % bonus.

Posledná revízia CDP z roku 2018 sa vzhľadom na ruskú inváziu na Ukrajinu a prijatie Strategického kompasu EÚ stala neaktuálnou. V júni 2022 bolo teda rozhodnuté o ďalšej revízii CDP, ktorá bola dokončená v novembri 2023. Pôvodných 11 priorít bolo rozšírených na 22, ktoré vyplňajú medzery v spôsobilostiach pre misie a operácie Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky (CSDP) a zahŕňajú skúsenosti z prebiehajúcej vojny na Ukrajine, potenciálne oblasti spolupráce založené na posledných zisteniach CARD, súčasných národných plánoch a akvizičných programoch, ako aj očakávané trendy v rozvoji spôsobilostí do roku 2040.

Priority rozvoja spôsobilostí 2023

22 prioritných oblastí je rozdelených do piatich strategických domén (pozemná, námorná, vzdušná, vesmírna a kybernetická) a samostatnej kategórie spôsobilostí, ktoré pôsobia ako násobiteľ síl a umožňujú fungovanie všetkých ostatných z nich (*strategic enablers and force multipliers*).

V pozemnej doméne je z poslednej revízie ponechaný dôraz na ochranu a vybavenie vojaka, spôsobilosť precíznej palebnej podpory a budovanie pozemných síl novej generácie. Tie by mali byť kombináciou ľahkých, stredných a ťažkých jednotiek, ktoré budú dostatočne mobilné, chránené a nepozorovateľné a schopné priamej aj nepriamej paľby. Oproti prioritám z roku 2018 je novým príspevkom potreba ochrany pred bezpilotnými

Národný projekt: Budovanie a posilnenie analytických kapacít v rezorte obrany a zavedenie kľúčových znalostných systémov rezortu. Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

Realizovaním projektov, ktoré implementujú odporúčania CDP, získajú členské štáty spôsobilosti nevyhnutné pre zabezpečenie obrany a bezpečnosti EÚ.

Špičkový výcvik a odborná príprava profesionálnych vojakov sú vzhľadom na rapidný rozvoj pokročilých technológií a nestabilné bezpečnostné prostredie kľúčové.

dronmi, využitie umelej inteligencie na identifikáciu cieľov a zrýchlenie komunikácie a aplikácia pokročilých materiálov alebo nositeľnej elektroniky vo vybavení vojaka. Poučením z vojny na Ukrajine je aj dôraz na dostatočné zásoby munície.

V námornej doméne je prioritou schopnosť odstrániť a okamžite reagovať na nečakané výzvy a hrozby na morskej hladine aj pod ňou, ako aj budovanie komplexného situačného povedomia o celej námornej doméne. Zatiaľ čo v predchádzajúcej verzii bola zdôrazňovaná prevaha na morskej hladine a projekcia síl, v súčasných prioritách má prvenstvo budovanie novej generácie bojových plavidiel a ich schopností podporovať operácie aj v iných doménach než len námornej. Kvôli ochrane kritickej infraštruktúry je ďalšou prioritou rozvoj spôsobilostí pre pôsobenie hlboko pod hladinou a na morskom dne, ktoré zahŕňajú situačné povedomie, bezpilotné podmorské prostriedky a nové doktríny pre ich použitie.

Vzdušná doména obsahuje priority v oblasti leteckého boja, leteckých prostriedkov velenia a prieskumu, integrovanej protileteckej a protiraketovej obrany a leteckej prepravy. Podobne ako v predchádzajúcich, aj vo vzdušnej doméne je prioritou vývoj novej generácie pilotovaných a bezpilotných bojových a transportných lietadiel a viacvrstvovej protivzdušnej obrany, ktoré dokážu operovať v prostredí pokrytom nepriateľskou protivzdušnou obranou a prostriedkami elektronického boja a vyrovnávať sa s malými, pomalými a nízko letiacimi hrozbami. Oproti predchádzajúcej verzii CDP úplne vypadla prioritá koordinácie a odstránenia konfliktov vojenského letectva s civilným leteckým sektorom.

Priority vo **vesmírnej doméne** sú rozdelené na vesmírne operácie a vesmírne služby. Dnešné trendy naznačujú, že vesmírne prostriedky budú musieť fungovať v stále viac zaplnenom a nepriateľskom prostredí a odolávať širokému spektru hrozieb. Zároveň bude stále narastať aj dôležitosť nimi poskytovaných služieb. Podľa skúseností z Ukrajiny budú vesmírne služby kľúčové pre zaistenie informačnej nadvlády, odolného velenia a riadenia a prieskumu od strategickej po taktickú úroveň.

Prioritné spôsobilosti **kybernetickej domény** sú plné spektrum kybernetickej obrany a prevaha vo vedení kybernetickej vojny. Kybernetická obrana v plnom spektre zaručí ochranu kľúčových sietí a stabilné situačné povedomie, prevahu pomôže zabezpečiť väčší dôraz na vzdelávanie, výcvik, cvičenia a neustále testovanie a implementácia prelomových technológií, napr. umelej inteligencie.

Najväčšou kategóriou priorít sú spôsobilosti, ktoré podmieňujú efektívne využitie všetkých ostatných domén. Tými sú prevaha v elektromagnetickom spektre, trvalé a odolné C4ISTAR, vojenská mobilita a logistika, ochrana kritickej infraštruktúry, zdravotnícka podpora a RCHB ochrana a súdržné a kvalitne vycvičené ozbrojené sily.

Priority rozvoja spôsobilostí spoločne vytvárajú ucelený obraz o mozgnej podobe ozbrojených konfliktov v blízkej budúcnosti. Posledná revízia CDP potvrdzuje dlhodobé priority vo viacerých doménach, ale zároveň ich rozširuje o najnovšie trendy a reaguje na radikálne zmeny v bezpečnostnom prostredí.

Článok vyšiel v rezortnom časopise Obrana 2/2024.

Materiál prezentuje názory autora a Analytického útvaru MO SR, ktoré nemusia odzrkadľovať oficiálne názory a politiky Ministerstva obrany SR. Cieľom výstupov AÚ je podnecovať a zlepšovať odbornú a verejnú diskusiu na aktuálne témy v oblasti obrannej a bezpečnostnej politiky štátu. Práca neprešla jazykovou úpravou.

Národný projekt: Budovanie a posilnenie analytických kapacít v rezorte obrany a zavedenie kľúčových znalostných systémov rezortu. Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.